

Vermilion in de wachtkamer

3 november 2017, door Michiel Osinga Sanders

De bestuursrechter heeft op vrijdag 28 februari 2019 uitspraak gedaan in de zaak die Vermilion tegen Opsterland had aangespannen. Vermilion wil bij de Ripen bij Nij Beets een proefboring naar gas doen. Opsterland heeft dat op 13 september 2016 geweigerd.

Vermilion mag plaatsnemen in de wachtkamer. Rechtbank Noord-Nederland heeft piketpaaltjes geslagen. Dit dossier is voorlopig nog lang niet gesloten en wat partijen nodig hebben is een lange adem. Wat heeft de bestuursrechter eigenlijk allemaal beslist?

Belanghebbenden

Eén van de eerste zaken waar een rechter naar kijkt is of alle partijen belanghebbende zijn. Anders gezegd, of ze mee mogen praten. De rechter moet daar standaard¹ naar kijken. Is er geen reden om er iets over te vermelden, dan komt er niks over in de uitspraak te staan. Is het een discussiepunt, dan moet de rechter er iets over zeggen. Bij derde belanghebbenden schrijft de rechter er bijna altijd iets over. In de uitspraak is uitgelegd waarom Stichting Tsjin Gas derde belanghebbende is: de statuten zijn in orde.² De elf die zich als derde belanghebbenden hebben gemeld zijn dat ook. Ze wonen dichtbij genoeg en hebben (enig) zicht op de geplande (proef)boorlocatie.³

Bevoegdheid

Een volgend punt waar de rechter naar kijkt is of degene die het besluit heeft genomen dat ook had mogen doen. Daar begint de schoen te wrikken.

Burgemeester en wethouders van Opsterland (Opsterland) was bevoegd het eerste besluit te nemen.⁴ Vermilion maakte bezwaar en Opsterland besliste daar halverwege 2017 op. Er is een maar. Tijdens de bezwaarfase veranderde de wetgeving. Opsterland mocht door die wijziging niet meer op het bezwaar beslissen. De zaak had naar de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) gemoeten en die had moeten beslissen.⁵

Wat was er dan veranderd? Vermilion had vanaf 1 mei 2017 veel meer nodig dan een vrijstelling van het bestemmingsplan en een bouwvergunning: een omgevingsvergunning. Ook bij zaken waarop nog niet was beslist of waartegen een bezwaar liep. Kort gezegd zijn de versnipperde besluiten bij elkaar gebracht en is de procedure strenger. Er is een mer⁶ nodig.⁷ Daarom wordt het besluit door één bestuursorgaan⁸ genomen. Met ingang van mei 2017 worden meer overheden in de besluitvorming betrokken. EZK beslist dus niet zelfstandig.

Was er geen mogelijkheid dat Opsterland toch op het bezwaar mocht beslissen? Antwoord: ja. Daarvoor was op tijd een melding nodig bij EZK en dat is niet gebeurd.

Welke procedure had moeten worden gevolgd

De rechter heeft verder gekeken. Dat is een goede zaak omdat er nu geen vragen onbeantwoord zijn gebleven.

¹ de juridische term is ambtshalve

² zie rechtsoverweging (nummer) 3.3.3 van de uitspraak

³ zie rechtsoverweging (nummer) 3.4.1 van de uitspraak

⁴ in juridische termen heet dat het primaire besluit

⁵ artikel 2.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor)

⁶ mer (of m.e.r.) is de afkorting voor milieu effect rapportage, voor meer informatie kijk op <https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/procedurehandleiding/index/doel/>

⁷ zie rechtsoverweging (nummer) 4.2.2 van de uitspraak

⁸ een bestuursorgaan is (kort gezegd) een overheidsorgaan zoals de Minister of b & w

Opsterland vond aanvankelijk dat ze de bouwaanvraag van Vermilion niet konden weigeren. Reden: de goedkeuring door (toenmalig) minister Kamp. Er waren echter juridische argumenten om de aanvraag af te wijzen, dus het standpunt van Opsterland klopte niet. Opsterland wilde toch vrijstelling verlenen. Door de commotie, de gemeenteraad van Opsterland greep op 12 september 2016 met steun van belangstellenden krachtig in, kwam die goedkeuring er niet.

Wel gebruikte Opsterland de versimpelde procedure. Daar wrikt een deel van de schoen. Een vrijstelling kan op twee manieren worden verleend: via een soort versimpelde procedure (binnenplanse vrijstelling) en via de gewone procedure. De grote verschillen zitten met name in de tijd die zo'n vrijstellingsprocedure vergt en de inspraakmogelijkheden van onder meer burgers. De bouwaanvraag, zo schreef Beets Online eerder al,⁹ was in strijd met het bestemmingsplan.¹⁰ Vermilion vond van niet, Opsterland dacht daar anders over. De rechter heeft Opsterland gelijk gegeven.¹¹ Als zo'n aanvraag, deels of helemaal, ook nog gaat over permanente bouwwerken – dat laatste is het geval – dan is de versimpelde procedure verboden. De wet¹² verplicht in dat geval de normale procedure.¹³

Vermilion vond in 2016 dat Opsterland de versimpelde procedure moest volgen en b & w vonden eerst immers dat Vermilion niks kon worden geweigerd. Had Opsterland kunnen weten dat ze de verkeerde procedure volgden? Ja. Het staat gewoon met zoveel woorden in de wet.

Hoe nu verder?

Kan Vermilion aan de slag? Antwoord: neen. EZK moet op het bezwaar van Vermilion beslissen en Vermilion kan de proefboring voorlopig wel even vergeten. Er is immers veel meer nodig. Er moet diep worden geboord, dus is een mer nodig. Voor die klaar is... De rechter heeft het niet geschreven, maar dat de (proef)boorlocatie pal (circa 200 meter) naast een natuur(compensatie)gebied ligt schat Beets Online in als vrij een belangrijk aandachtspunt in de mer.

De omgevingsvergunning wordt niet 123 verleend. EZK beslist niet helemaal zelfstandig. EZK moet overleg voeren. Met de minister van Infrastructuur en Milieu (I&M), de gemeente en de provincie. EZK heeft een verklaring van geen bedenkingen van Opsterland nodig. Opsterland heeft daarmee een vergelijkbare sturing als die ze hadden (in 2016). EZK mag niet de mening van Opsterland niet eventjes aan de kant schuiven. Het uitgangspunt is dat EZK in goed overleg met Opsterland tot een besluit komt. De provincie heeft per 1 mei 2017 ook een rol in de procedure gekregen.

Heeft Vermilion gegokt op de simpele procedure en weinig tegenstand? Dan lukte dat deels. Vermilion krijgt nu te maken met een zware procedure. Ook als Opsterland het direct goed had aangepakt, was de zaak door de tegenstand op het bordje van EZK terecht gekomen. Simpelweg omdat Vermilion nooit op tijd met het boren had kunnen beginnen.¹⁴

De uitspraak leest u [hier](#).¹⁵

⁹ zie [Actueel bericht van 7 september 2016](#)

¹⁰ volgens het bestemmingsplan en de bestemmingsplanvoorschriften is bouwen op die plek niet toegestaan

¹¹ zie rechtsoverweging (nummer) 5.3 van de uitspraak

¹² artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

¹³ zie rechtsoverweging (nummer) 5.5 van de uitspraak

¹⁴ zie rechtsoverweging (nummer) 4.3 van de uitspraak

¹⁵ zie www.rechtspraak.nl onder nummer ECLI:NL:RBNNE:2019:806